

Název studie: O optimismu vysokoškoláků

Autor posudku: Barbora Novosádová, UČO 371919

Celkové hodnocení:

Autorky se zabývaly tendencí lidí k nerealistickému optimismu ve vztahu k budoucím událostem. Pozitivním prvkem studie je skutečnost, že v teoretickém úvodu navázaly na zahraniční studie, čerpaly z recenzované zahraniční literatury a svůj výzkumný záměr dostatečně zúžily na téma dispozičního optimismu. Cílem studie bylo navázání na americký výzkum provedený na VŠ studentech. Uvítala bych jasnější vysvětlení toho, proč by se měly výzkumné studie optimismem zabývat a jaký je jejich praktický přínos. Autorky sice uvádí, že optimismus má negativní vztah k neurotizmu, úzkostnosti atd., účel studie si však čtenář musí spíše domýšlet.

Ve výzkumné části se autorky zaměřily na zjišťování „*existence systematické chyby v nahlížení vlastní budoucnosti ve směru pozitivního zkreslení*“, tento pojem není však ve vztahu k optimismu nijak vysvětlen, poněkud mate a znamená nejspíše optimistické zkreslení, kterým se dále zabývají.

Autorky ve studii uvádějí všechny své hypotézy, které navazují na teoretickou část. Nicméně jejich formulace je poměrně složitá, celkově k orientaci a čtivosti nepřispívá ani jejich počet – tj. 6 komplikovaně formulovaných hypotéz. Zde by pomohl menší počet jasně formulovaných hypotéz, tak aby je čtenář nemusel opakovaně číst a pátrat po tom, co tím autorky myslí. Zejména hypotéza číslo 6 je nejasná a není vysvětleno, co je myšleno „*skupinou, které se negativní událost pravděpodobně stane*“ a jak souvisí s kulturním stereotypem.

Pozitivním faktem je, že autorky v části metody uvádějí použité formy měření, stejně tak jako volbu výzkumného souboru a způsob jejich oslovení. Autorky nezatajují počty oslovených studentů, ani malou návratnost dotazníků a tudíž omezené možnosti zobecnění výsledků. Poněkud problematická se mi však jeví celá metodika měření a zejména fakt, že každý dotazník vyplňovala jiná skupina studentů, kteří byli následně v odhadech srovnáváni. Dále velmi odlišné škály - v případě vlastního posuzování 13položková škála, v případě hodnocení ostatních 10-, kontrolovatelnost událostí 5-, žádoucnost 9-, osobní zkušenost 5-, kulturní stereotyp 3položková škála. Nejen, že se čtenář ztrácí v průběhu čtení, ale zbytečně se komplikuje srovnávání odhadů, o které autorkám zejména šlo a těmito metodologickými chybami je ohrožena interní validita.

Stejně tak při interpretaci výsledků dochází k neobjasněnému dělení odhadů na mírný optimismus 0,1 – 10%, výrazný optimismus 10% a více (stejně tak směrem do záporných hodnot),

přičemž není jasné, proč právě od 10% nastává výrazný optimismus, když má škála 100%. K jasnému srovnávání nepřispívají ani odlišné hladiny měření, na kterých jsou data prokazovány (např. tabulka 2, výsledek průkazný na hladině 0,05, 0,01, 0,001).

K metodologické části bych ještě poznamenala, že autorka uvádí, že postup rozesílání dotazníků náhodně do databáze MU zajistí reprezentativní zastoupení studentů jednotlivých fakult a obou pohlaví. Toto tvrzení si dovoluji zpochybnit, nikdo nezajistí, že studenti jednotlivých fakult budou odpovídat ve stejné míře, muži stejně jako ženy.

V závěru studie není zcela jasné, které hypotézy byly potvrzeny, odpovědi si protiřečí. Čtenář se musí k textu a tabulkám vracet, aby si výsledky studie sám ujasnil. Uvítala bych jasnější konstatování toho, které hypotézy byly potvrzeny. Přestože jsou si autorky vědomy omezení, které jejich výzkum má, měly by se vyhnout interpretaci jako *náznaku obecných tendencí*, pokud byla studie testována na skupině se specifickými vlastnostmi (VŠ studenti).

Není citován jeden zdroj.

Silné stránky (za co chválit)

- Navázání na zahraniční studie, kvalitní literatura
- Zúžení tématu
- Uvedení metodologie, způsobu měření, volby vzorku, návratnosti
- Početné tabulky měření a výsledků

Slabé stránky (náměty na zlepšení)

- Malá interní i externí validita
- Velký počet komplikovaně formulovaných hypotéz
- Velký počet zcela odlišných škál (3 až 13položková)
- Neobjasněné určení hranice mezi mírným a výrazným optimismem
- Nepřehlednost, které hypotézy byly potvrzeny, což je dáno také jejich počtem

Otázky pro autora studie:

- Co bylo cílem studie? Proč by se měly provádět studie zjišťující optimismus ve vztahu k budoucím událostem? Jak se dají výsledky těchto studií prakticky využít?
- Co Vás vedlo k volbě tolika různých škál? Jaký to mohlo mít dopad na měření?
- Jak jste určily hranici mezi mírným a výrazným optimismem?

- Z textu vyplynulo, že každý dotazník vyplňovala jiná skupina studentů? Jak tento fakt mohl ohrozit validitu? Jak by se tomu dalo zamezit?
- Jaký typ t-testu jste použily u srovnávacích odhadů?
- Vysvětlete na příkladu, co znamená v hypotéze 6, že ve společnosti existuje určitá skupina lidí, kterým se negativní událost pravděpodobně stane (tj. existuje určitý kulturní stereotyp).
- V textu několikrát uvádíte, že mezi muži a ženami byly zjištěny zajímavé rozdíly. Muži např. byli více optimističtí ke společenské významnosti, vyššímu platu, neplodnosti, vyhledání pomoci psychiatra. Ženy např. více předpokládají, že nebudou pochybovat o vhodnosti svého povolání. Pokusily byste se to nějak interpretovat? Proč to tak je?

V tomto případě mě ještě napadá otázka, jestli se tedy jedná o nerealistický nebo spíše realistický optimismus?